

KOLOSZVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztési díj: a szentegyházunkban, Kendeffy-ház 487 számánál.
Kiadó hivatal: Stein János könyvkereskedésében.

Előzetési díj: Evnégyedenként 3, félévre 6 pfrt, külföldre évnégyedenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetés: minden egyes hirdetés után 10 pfrt bérletdíj és minden négyházas egy sor után számítandó 4 pfrt beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előzetes, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

AZ ÚJ ERDŐTÖRVÉNY

(Vége.)

Harmadik szakasz az erdő égésekéről és rovarokról.

Erdőkben tűzgyújtással óvatosan kell bánni. Ha elhanyagolás miatt tűzvész üt ki, a bűnös kárpótlással s 5—40 pfrt, vagy 1—8 napi börtönbüntetéssel lakol.

A ki erdőszélén el nem oltott tüzet talál, köteles azt kioltani; ki erdőgyulást lát, a legközelebbi községnek s erdőbirtokosnak gyorsan híradni. A tűz oltására minden szomszéd köteles, az erdőbirtokos, személyzet, vagy községi előjáróság felhívására megjelenni tartoznak csakánnyal, haltával, kapával, vízecserrel sat. Az oltás a főerdőszet, s ha az nincs ott, a falusi előjáróságot illeti, kiknek mindenki engedelmeskedni tartozik.

Azon helységlelőjárók, kik a népet a tűzoltásra felszólítani elmulasztják, 5—50 pfrting büntetendők, s lakók, kik nem engedelmeskednek, 5—15 pfrting.

Más földtulajdonosnak a tűzoltás miatti kárai az által térítetnek meg, kinek érdekében az oltás történt, kivéve ha az ily károsult is éppen ezáltal nagyobb kártól menekült meg (44—49 §).

Az erdőnek a rovarok általi rongálására őrszemmel kell lenni. Ha az illető erdősnek meg nem gatlóhatnák, az illető politikai hatóságnak feljelenteni tartoznak, kik azonnal szakértők kihallgatása mellett kötelesek a szükséges intézkedést megtenni. Az erdőtulajdonosok kötelesek e részben kényszerítve is segítyt nyújtani, s a költségek, területhez képest, a tulajdonosok által viselendők.

Negyedik szakasz az erdővéd szolgálattól.

Az erdőgazgatóság mellé erdővédek rendeltetnek, s az e részben lehetőségek, s közelebbiek mérve szerint arról a kormányzati intézkedik. Ezen személyzet ott, hol az általadalmi vagy községi által rendeltetnek, mindenesetre; magánbirtokosok szolgálatában levők, csak ha a birtokos kívánja, a politikai hatóságok által feleltetendők. És az így feleltetett személyzet nyilvános örneke tekintetik, s szolgálat közben a szokott feleltetésekre viselkednek. Szolgálati felszólításainak mindenki köteles engedelmeskedni. Fegyverét azonban csak védeni védelem esetében használhatja.

Köteles egyenruhát, vagy legalább jelzővet, vagy karkötőt viselni. Köteles mindent, kit az erdőtulajdon vagy közbiztonságra nézve ve-

szélyesnek lát, az erdőből kiutasítani; ha az ilyen erdővágószerekkel jelen meg, azokat tőle elveszi, és a helybeli szegények pénzalapjába szolgáltatója.

Az erdőrontásban talált ismeretlen személyek letartóztatandók, az ismeretesekek pedig csak akkor, ha az erdőszemélyzetnek ellentálltak, azt szidalmazták, vagy ha állandó lakhelyük nincs, vagy ha igen tetemes erdőpusztítást tettek. S az így letartóztatott személyek azonnal az illető hatóságnak átadandók.

Ötödik szak. Az erdőtulajdon biztonságára elleni kihágásokról, s a kihágások megvizsgálására s büntetésére rendelt hatóságokról s azok eljárásáról.

Az erdőtulajdon sértésének a büntetőtörvényben kijelölt esetei e szerint itélendők el.

Az erdei szolgálomra jogosítottak kihágásait, az erdőgyújtókat, s a rovarok feljelentésének mellőzőin kívül, erdőrontásként tekintendők még a 60 § szerint: a hulladékgyűjtése, a fák megvagdálása, mászása. A földön fekvő fák hejának eltulajdonítása, a fagyókerek leguvasztása, tuskóvágás, a fahegygaly és ág lenyírálása, a lomb lefosztása. A fenyőgyantán, terpentint, nyírt, erdei gyümölcsök, gombák és taplók szedése. A fiatal fák, cserjék kiasása, vágása, husag, pálcza, abroncsfa, sat. vágása. Bármennyű aom jogtalan szedése, annak kapával, vasgeregelyvel gyűjtése, füvek, növények kaszálása, kiszagattása. Ugy az erdőben maradás az erdőszemélyzet meghagyása ellen, új utak és ösvények alakítása, vizeknek a szomszéd erdőbe vezése, szénegyetések felállítása, s az erdő földjének bármilyen használása. A marhák jogosítlan behajtása, a legelőnek más időbeni használása, mint melyben megengedtetett.

Mind ezek tilosak, ha a tulajdonos meg nem engedti, s az e részben hibásak, a gyűjtőt fának ott-hagyása mellett minden szerszámaikat oda vesztik, a szegények alapjába beadandókat, és ismétlés esetében 1—3 napi börtönnel lakolnak. (50, 60, 61 §).

A jogosítlanul erdőbe hajtott marhák le nem ölethetnek, de elkergetendők, s ha miattuk kártörtént, zálogolási joggal bír az erdőszemélyzet, annyi marha felett, a mennyiből kárpótlást vehessen a kárért. De a tulajdonos 8 nap alatt a lezálogott marha tulajdonosával kiegyezni köteles, vagy ha büntető cselekvény is merült fel, a hivatott bíróságnál jelentést tenni, s a kártérítésbe számítandó a marha tartása, s a behajtók fizetése. A lezálogott marha azonban

visszaadandó, ha a tulajdonos kellő biztosítást nyújt. Ha a marha tulajdonosa ismeretlen, vagy büntetőcselekvény nem követtezett el, akkor az erdőtulajdonos kárpótlási kérését a polgári bírónál adja be.

Ha kecskék, juhok, disznók, apró marhák le nem foglaltathatnak, akkor azokat szabad leléni. A megölt marha a hely színén a tulajdonos számára hagyandó. De ha a marhát fenyegető veszély miatt (zivataros jégeső) csapják be az erdőbe, akkor nincs büntető cselekvény, s csak a tett kár megfizetendő. Azon pásztorkok, kik az erdőtörvény szabályai ellen cselekszenek, egytől 14 napi fogsággal (a 62 § szerint) vagy 5—50 pfrting bűnhődnek. Ki a tilalomjegyeket lerontja, mint erdőrontó 1—3 napi fogság, vagy 5—15 pfrtingal büntetendők (63, 64, 65, 66, 67 §).

Az erdőtulajdon biztonságára ellen véghezvitt büntető cselekvények a büntető bíróság által itéltetnek el; ha pedig azok a fennebb említett erdőrontást képezik, akkor a politikai hatóságok itélik el az áthágókat, a mint fennebb a tulajdonosok áthágásainál megállapítottak (68 §).

És az ily büntetés nemcsak a tulajdonos, erdőszemélyzet, s határ s szőlő sat. pásztorkok, s csend és pénzügyi örök jelentésére szabatik ki, de bármely módon ha a hivatal annak bizonyos tudomásra jut. (69 §).

Hatodik szakasz tartalmazza az erdei kártérítési határozatokat.

Az erdőtulajdon ellen vétkező, teljes kárpótlással tartozik a tulajdonosnak, s az elsajátított termény értékén felül még a termelési képességben okozott kárt is megtéríteni köteles (72 §).

A kárt a törvényben közölt táblázat szerint az erdőszemélyzet adja be, az előjáró erdőhivatalnok elismerése mellett; de ha nincs ily felügyelő hivatalnok, vagy ha a bejelentés mások által tétetik, úgy a politikai hivatal által a legközelebbi erdőhivatalnok hivatik fel a kárbebecslésre, vagy ha ilyen nincs, akkor különösen feleltetendő dologért hivatik meg (74 §).

Ha a becsű ellen alapos kifogás tétetik, akkor a politikai hivatal kirendeltje által a hely színén két feleltetett dologértől hajtja végre a becsülést s nyomozást (75 §). A politikai hatóság által kirendeltként egy tarifa fog kiadni, mely a kárpótlás kulesaul szolgál. A ki azonban ezen tariffában kiszabottnál nagyobb kártérítést követel, azt törvény útján követelheti.

Hetedik szakasz. A folyamodás útjáról.

A ki az alsó politikai hatóság ítéletével nincs kielégülve, fennebb folyamodhatik, még pedig a) ha a végzés a legalsóbb politikai hatóságot illette (a 9, 18, 23, 24 §), úgy az országos politikai hatósághoz, és harmadbírószálig a belügyminisztériumhoz, b) hol első bíróságot a kerületi hatóság van hivatalba (2, 9, 20, 25, 26, 30 §) a panasz országos hatósághoz és belügyminisztériumhoz intézendő, c) hol az első határozat, a pol. országos hatóságot illeti (21, 26, 30 §), úgy csak a belügyminisztériumhoz folyamodhatni, d) hol a közvetlen határozat belügyminisztériumra bízott (2, 26 és 30 §), onnan további folyamodás nincsen.

Azon hatóságot illetőleg melynél, és azon időt, mely alatt a folyamodás benyújtandó, erről az általános politikai szabályok fognak határozni.

Ez a mindnyájunkra nézve oly fontos erdőtörvény kivonata, melyet bárha mindenki az illető községben megkaphat, s tüzeteiben áttekinthet, szükségesnek vélem tájékozás és figyelemgerjesztés végett közreadni.

HOL KERESSÜK A MAGYART?

II.

Valahányszor számbaveszünk nemzeti erőnket, soha sem szabad elfeledkeznünk azon százezernyi csángó magyarról, kik Moldova, Bukovina s Oláhország földjén résztart az által maradtak ott, hogy az ő magyar bírodalom határait későbbi királyaink megtartani nem voltak elég hősek, részint pedig később szállingóztak oda a Székelyföld bércei közül, mely nép a magyar elővigyázat hiányában idegen földre bocsátja ki, nemzetiségünk nézve oly becses raját!

Mint hogy engem a népek mostani helyzetének, vágyainak, s rokonszenveinek megfontolása után, egy megrendíthetetlen, s alkalmas időkben matematikai pontossággal erősíthető meggyőződés biztosít a magyar nemzetnek Nyugat-Európa, s különösen az európai bilanx közepsúlyát képező nagy német elem érdekében fontos hivatásáról jövőben; meggyőződéssel

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irtta

HALMÁGYI SÁNDOR.

III.

Szerelem és nagy ravágyás.

(Folytatás.)*

Itt azonban önkénytelen félbeszakítá szavait, mert észrevehé, hogy tulszorigu kezd lenni, s valódi szemrehányást érzett, hogy ily keményen, dorgálólág bának egy üldözött bujdosóval, a kit baltorsa kísért ide, s éppen az imént is oly méltatlanságot; megszánta őt és fenyegető ingerültséggel mintegy szégyelve és elpalástolni akarva, szelidebb hangon mondá:

— Lásd, Márkházi, te igen vakmerő, igen sebes természetű férfi vagy. Keserűvel is egyszerre oly könnyen összekocczantál. A bátorság férfiu erény, tudom; de mértéken túl minden rosszba megy át. Sajnálom, ha jövődet könnyelműen eljártanád! Ezért több szerénységet ajánlok.

— Kegyelmes asszonyom, bocsánat, hogy elragadtatásban megfellelkezve mostoha sorsomról, elég vakmerő valék kezded. . .

— Nem arról van szó, nem arról van szó! — vágott közbe Saphira, meghatva azon szomorúság által, mely az ifju halvány arcán egyszerre előmlött és hangjának rezgésében

panaszosan nyilvánult. — Feledd, ha tevéd, hogy kezemet . . . szerénytelen mohósággal csokolád. Ezt tenni többé nem fogod. De ha majd az udvarnál fel fogsz lépni, még pedig az én ajánlatom mellett, a mit elítélni nem lehet, azaz, hogy . . . nem szükség — igaztá ki szigorubb hangon, — igérd meg nekem, hogy fékezni fogod indulataidat, kivált büszkeségedet, a melylyel nagy mértékben bírsz, mint Keserűnek adott szavaidból észrevehem.

— Ugy hittem, elég önmérsékléssel viselém magamat, a midőn sértő célzásaira büszkén ugyan, de nem visszatartólág feleltem, s bár ő parancsolatod ellenére, asszonyom, fejemre dobt kopjájával, sőt kardját is használá, én őt példában nem követtem. Igaz, hogy karom kissé zsibbadt, fejem pedig kábult vala, de ha tilalmad nem tartóztat, Istenemre! e piperés Góliáth! . . . bocsánat hevemért! . . . ez elkapott ur bizonyosan megtanulta volna tőlem, nem keresni dicsőséget durva tréfában, mely nem lovaghoz illik.

— Fogadd köszönetemet engedelkenységedért! Mindnyáján észrevetted azt, s mondhatom semmit se vesztettél általa. Ez szolgáljon most elégtételül a méltatlan bántalomért. De ismétlem neked, kerülj minden alkalmat, a hol csak egy csatlóiban is ellenséget szerezhetnél magadnak. Ne feledd szavaimat! Most kövess vissza a társasághoz, Keserűvel ki kell békülnöd, akaron!

— Én alázom meg magamat! Soha, asszonyom, . . . inkább tovább bujdosom, ha ily áron kell pártfogásodat megérdemelnem. Ah, pedig mily büszke, mily boldog valék magamat ez ország legszebb hölgyének védelmére méltatva látni!

— Makacs, büszke ember! — mondá pirongató, de talán akarja ellenére is nyájasan pirongató hangon Saphira, a ki részvét és ér-

dekl látszott viseltetni lovagunk férfias, határozott egyénisége iránt: — hát mondtam — egy szóval is, hogy meg kell aláznod magadat? Sőt ellenkezőleg. Keserű maga fog téged megkérlelni, remélem azt; mert teltét megbánata, csak bevallani szégyenli. De ha vonakodnék is, nem szükség mindjárt tovább bujdosni. Fog nyilni elég szép tér a mi udvarunknál nagy ravágyásodnak; mivel, a mint látom, az öreg Boncza nem roszul olvasta le arczodról, hogy benned megvannak a férfiaknak ama rosz tulajdonai, mint a büszkeség, önhittség, nagy ravágyás és következőleg. . . No de nem mondom ki, pedig ezt a hölgyek legkevésbé fogják megbecsülni neked, Márkházi, — jegyző meg enyegbő hangon és vidám fölvetéssel. — De hagyjuk ezt, jer, kövess! — kiálta egy, nem tudni, inkább csábító mint parancsoló-e, de mindenesetre lovagunkra nézve hódítólag fölragyogó tekintet után, kis lovagló korbácsával megcsapva gyönyörű fakója nyakát, mely könnyed, ringató ügetéssel iramlott deli asszonyával vis-sza a társaság felé.

— Asszonyom! . . . Saphira! . . . kiálta fel Márkházi hévvel, a szép amazon haljára ugratva és vele egy vonalban versenyt lovagolva: — ki nem mondhatom, mily nyugtalan és kíváncsi vagyok elhallgatott következtetésedre. Föltéve, hogy én mindazon roszabb tulajdonokkal bírok, a melyekkel Boncza bátyám, mondhatom, meg lehetős roszul ajánlott, bocsánat vakmerőségemért, ha kérdem: mi az, ami ebből jellememre nézve következik, és a mit egy hölgy legkevésbé bocsáthat meg? Szabad-e tudnom? . . . Szabad-e feleletért esedeznem? — kérdő lágy, esedő hangon, mialatt szorosan Saphira oldalán vágatva, érdekes, halvány arczával felele fordult, sőt kissé a nyeregből át is hajolt, hogy a választást jobban hallhassa.

(Folytatjuk.)

ALADÁR.

Eredeti beszély.

Gr. Bethlen Zsigmondtól.

VII.

(Vége.)

„Nincs szüksége mentségre, mert ő ártatlan. Tornyai minden czél nélkül tett épp akkor látogatást, midőn te honn nem valál, nődnél egy perczet se mulatott, ő eltávolítá épp azért, hogy ha megtudandó, gyanud föl ne gerjedjen. S te azzal fizetéd hüségé naponkénti bizonyítványait, hogy durván utasítád el magadtól, bezárád mint bűnöst, elragadva tőle utolsó vigaszát, gyermekét. Szállj magadba s gondold vissza nőd kiáltott fájdalmaira. Megilletődve állott Aladár, de kételyei még se voltak mind legyőzve.

„Hát levelét, elszökését mikint tudod magyarázni: ki volt azon jó barát, ki őt megmen-té a rablánczoktól, nemde az ártatlan Tornyai?”

„Csaltakozol barátom; ezen jó barát, neked is jó barátod, ki nem volt más, mint személyem. Egyéb módot nem tudtam találni, hogy mindkettőtök a végenyészettől megmentselek.”

Aladár szégyenlőve ment egyik bálmulásból a másikba. „S hát kicsoda ez alarczos. Azt csak nem tagadod, hogy szerelmi vallomásokat tett nőmnek?”

„Aztsigen, — mond Margit, letevévén alczáját.

„Ah! Margit — kiált bálmulva Aladár.

„Igen, Margit, én vagyok, s hiszi már most, hogy nem szerelmivallomást hallott nője.”

„Mindent hiszek, beh szerencsétlen vagyok én.”

*) Lásd a Kolozsv. Közl., 186-dik számát.

hiszem, hogy nemesak nemzetünk, de egy-szersmind az idők kérdésévé vált a magyar elem megtartásának szükségessége.

E részben pedig a legelső kötelesség, minket a nemzetet illet.

A tömeg viaszok gyanánt enged a reá közvetlenül ható viszonyoknak; nemzeti-ségét, az anyanyelvet szájában, csak az életfentartásra szükséges közlekedés kényszerítése tartja fenn, s idegen faj közt kis csoport a közlekedés ösztönéből a nagyobba felolvad.

Ez a nemzetiégi töredékek felolvadásának rendes processusa ott, hol az álla-dalom vagy nemzet oly közvetítőkről nem intézkedett, kik az utódok nemzeti jellemvonásait s nyelvét, az elődökével összelán-czolják.

Ezen közvetítő, a kedvező intézkvénye-ken kívül, még a vallásnak nemzeti nyel-ven hirdetésére hivatott papság; a nemzeti műveltséget terjesztő nevelők; a népies irodalom terjesztése részvé-nyek útján is.

Éppen hol ezen közvetítők feladatai-nak meg nem feleltek, ott veszett oda a tömeg s olvadt fel idegen fajba.

És hogyan virulhat még ott a nemzeti-ség, hol ezen közvetítők éppen régóta nem léteztek? mint például a csángó magyarok közt, az oláh tartományokban?

Ha átlépjük Moldova határait, s me-gyünk a karesz völgyeken végig, nagy ideig alig vesszük észre, hogy elhagytuk Erdélyt, el Bákóig, Románig mind hallhatni a magyar nyelvet, s találkozhatni magyar hangzású falukkal, minő Sospatak, Boldog-falva sat. Láthatni helységeket melyeknek lakói még mind tisztán magyarok. Csak Bákó vidéken 60,000 katolikus magyart számít Moldova statisztikája.

Mekkora lehetett ott népességünk, mi-dön még oly idegen elem s viszonyok közt korunkra is ennyien maradtak.

De hol vannak a magyar papok, tani-tók, iskolák? Működtek ugyan felekezeti érdekek, hol pedig nem felekezet kifejté-séről, hanem a nemzetiség megtartása alap-jának letételéről lehet szó.

A nagyobb Oláhországban szintén fe-les számú magyar népesség van szétszór-va, kik pásztoratlan nyájakként kerülnek a templomokba, hol vagy olasz papok, vagy porosz térítők jelennek meg olykor, kik nem bírják a kulcsot: az anyanyelvet, mely-lyel ama néptöredék szívére hathassanak, kik a külsőségeknél elegek tehetnek ugyan, de hiányzik a szó, mely tanácsot a jóra, s védi a nemzetet.

Főként a protestans magyarok, mint-hogy ezen felekezet vallása nélkülözi a

czeremoniákat, s nála minden vallásos ha-tás a szónoklatban és énekekben van he-lyezve; hogyan keresheti lelki idvességét idegen s érthetetlen szónoklatok befolyása alatt?

Az egy Bukurest, hol reformálthitfe-lekezetünk egyháza virágzik; de hány pro-testans és katolikus magyar nincs ott még falukon szétszórva, kik lelkesülnének az egyház szószékében magyar hangok hallat-va? Kik keresik a vallás malasztját, s nem lehetve azt anyanyelvükön, átvad-nak más ritusha s más nemzetbe.

A protestans püspökségek, superinten-dentiák, s főurak egy részről; más részről az oly nagy befolyású katolikus clerus és az eleven életű Szent-István-Társulat sokat tehetnek, figyelmeiket fordítva néptöre-dékeink ezen különös tekinteteket igénylő helyzetére, hol újabb-újabb ecclesiák ala-kítása által a létezőknek magyar papok-kal ellátása, népnevelők és olvasó könyvek oda küldése által, ottani véreinkben a nem-zetiség fentartására hatni igyekezzenek.

A gyökér, mely a népet anyahitéhez köti, az anyanyelv. Midőn a csángó ma-gyar apránként beolvad az oláh elembe, megszűnik ő római katolikus, vagy porosz lutheránus lenni; lesz ő görög, mint azon nép, melybe beolvadt. Magyar papokot tehát az idegenek helyett.

Ne keressük távol, messze tartomá-nyokban, a magyart. Itt vagynak ők köz-tünk vagy szomszédunkban; igyekezzünk őket megtartani.

Benn a házában állítsuk fel lesorvadott egyházainkat, küldjünk akármely feleke-zetből apostoliasan lelkesedett papokat, állítsuk lábra a népnevelést, küldjünk jól képezett tanítókat. A szomszéd tartomá-nyokban pedig, hol a vallás-szabadságot di-plomaiai kötések biztosítják, ne hagyjuk el-sorvadni nemzetiségünk előőrseit. Katho-likusainknál van mind személyi mind pénz-erő, csak akarát kell: sőt ez sem hiányzik, csak legyen egy kezdeményező, ki figye-lmét fordítsa ama magyarok sorsára, kiknek nincs, ki egy nemzeti imát felmondjon; nincs, ki keblök áhítatosságát szavakba foglalja, melyet az atya unokáinak szent hagyomány-ként átadjon. Protestánsaink szintén alapít-hatnának egy szent célú együletet, mely-nek feladata lenne megtakarított filléreivel megjeleníteni mindenütt, hol a vallás és ne-velés érdeke korlátozott áldozatokat kíván. Ecclesiákat alapítani s akolba vonni lelkes apostoli érzésű férfiak vezérlete alá, hitfe-lekezetünk vezér nélküli nyáját.

Nincs miért keressük künn, távol föld-dön, a magyart; míg a benn és körülünk le-vők naponként fogynak, apadnak.

Dózsa D.

Utó-irat. Mielőtt ezen II. czikkem kiadására sor került, a legutóbbi lapok hi-rei meghozák azon öröndetes tudósítást, hogy a katolikusok a keleti egyházak se-gélyére birodalmilag áldozatokat gyűjteni szándékoznak s engedélyt is nyertek. Nem tehetnék-e ugyanezt a protestánsok is? egy néhány ecclesiája alakulhatna Buku-rest környékén a reformált felekezetük-nek, s az uralkodó fölség, a jogegyenlőség elvénél fogva, egy részről, más felől jól felfogott politikai érdekekből is, bizonyosan megengedné, hogy minden nyugat-euró-pai hitfelekezet köz-segélyezéséhez is folya-modjék, hogy tagjainak vallását s nemzeti-ségét védelmezze keleten.

PROTESTANS NŐNEVELŐINTÉZET PESTEN.

Az újabb, tán nem hibázunk, ha azt mondjuk, miveltebb kor, nem csak a férfi-aktól, hanem a nőktől is több oldalú mi-veltséget igényel. S ha meggondoljuk, hogy a nő nem csak a háztartásnak egyik ugy nevezett gazdaszonyi részét kell, hogy vezesse, hanem a mellett gyerme-keinek legelső, s a gyermeki szívnek és kedélynek csaknem egyedüli nevelője, a finomabb, nemesebb társasági életnek teremtője, középpontja kell, hogy legyen, nem is ok nélkül a kornak követelése.

A női műveltségnek egy nagy és ne-vezetes részét a leány, igaz ugyan, hogy csak is a szülői háznál a szerető jó anya példája és vezetése által szeresheti meg, de az ösmereteknek másik nem kisebb részére már csak a szülei házon kívül a jól rendezett nőveldeleket tehet szert. Ide nem értem természetesen azon szerencsésebb körülményű házak leányait, melyekben jó vagyoni állás mellett lehetséges a drágán fizetelt nevelők és képzelt nevelőnők tar-tása.

A szükség itt is, mint mindenben, előte-remtette az eszközöket. Így állottak fel a nagyobb városokban az újabb időben a sok, ha mindjárt a nagy céljuk nem is mind megfelelő leánynöveldek. Kis honunkugyan ebben is, mint sok egyébben még megle-hető szükségét szenved. De annál több ilyen intézet létezik Pesten a nagyobb testvérhon szívében. S valóban úgy tapasztaljuk, hogy kis honunkból is több szüle kezdi már növendékanyát Pestre vinni kiképeztetés végett.

Ezeket figyelmeztetni kívánjuk egyik-re Pest legjobb nőnevelői közül: t. i. a t. cz. Jánisch Hermina asszony protestans nőnevelőintézetére. Előttünk áll ezen in-tézet programja, ösmerjük egy pár erdélyi

jó házakból való már visszakerült növen-dékét, sőt ösmerjük részint személyesen, részint mások után az intézet szerkezetét is; s mindezek nyomán bátran merjük azt az illető t. cz. szülők figyelmébe ajánlani. Szerkezetéről s nevelési tárgyáról álljon itt egy rövid kivonat a szétküldött pro-gramm után:

„Intézetem, fennállása óta, különböző ker. vallásfelekezeti szülők bizalmával tiszteltetett men; de f. év oct. 1-től kezdve — a magas kormány által kiadott legújabb rendelet következtében — a római kath. növendékek a protestans nőveldelektől kizártnak (*). Ennek következtében alólírtnak intézete a kö-zelebbi iskolai év kezdetétől fogva kitünőleg protestans irányu lesz, és protestans feleke-zeti szülők gyermekeit fogadja fel.

Intézetemben a tantárgyak a t. cz. szülők kívánsága és a növendékek képessége szerint a következők: vallás, összekövete a biblia és egyháztörténet, olvasás, számolás és szépi-rás, francia, magyar és német nyelv elmé-lelt és gyakorlatilag, továbbá irálytan, össze-követe irálybeli gyakorlatokkal és feladatokkal, főbeli számvetés, természetrajz és természet-tan, általános történelem és földrajz, különösen honi ismertető, rajz, mindennemű női kézi-munkák, finomak úgy mint a házi-élet napi szükségieit megkivántatók. Az utolsó iskolai éven az érettebb növendékeknek előadatik az irodalom története áttekintőleg, és a hitrege-tanból mennyi legszükségesebb.

A tanítás- és nevelésben közreműködik egy, vagy ha szükséges, több kifünő segédnevelő-nő, azonkívül a különböző tantárgyak szakai-ban gyakorlott és ügyes mesterek adnak oktatást. A társalgási nyelv a francia; kivételkép csak németül tanulókna a német.

A táplálék áll: reggelire tej és kifliből, e-bédre négy tál étel, uzsonnára gyümölcs, vagy az évszakhoz képest más egyéb, vacsorára két-féle étel.

Az intézet helyisége és szobái egészségesek, szárazak, világosak és tiszták.

Az intézetbeli növendékek egészségi álla-pota felett Pest egyik legügyesebb s leghíresebb orvosa őrködik s egyszersmind gyógyítja a be-tegeket. A betegségesség által előidézhető költ-seget azonban a szülők vagy azok helyettesei viszik.

A felvett növendékek után járó évi díj a
9 évesekig 340 pft.
9-től 12 380 „
12 éveseken felül 420 „
mihöz még 30 pengő forint járul az ágy és fe-lőnemű mosásért, mi felvigyázat alatt áházo-kivül történik. Ha az intézetbe 2 vagy több testvér egyezre lép be, 25 pftal kevesebbet fizetnek. Az évnegyedi, ugyszinte a különö-rák és folyó kiadásokért járandó összeg előre fizetendő. A táncoktatást a t. cz. szülők külön fizetik, valamint a zene, ének, festés, angol és olasz nyelvért is, melyekben a legügyesebb mesterek adhatnak oktatást.

Bővebb értesítést szereshetni az inté-zet tulajdonosnője Jánisch Hermina asz-szonytól; kinek lakása Pest, en tükörutca, 2-ik szám alatt van.

*) Magyarhonban. Szerk.

„Jól mondja barátom, ön szerencsétlen, s ki tette azzá; de még sokkal boldogtalanabb szegény Ilon, kit ön teve azzá. De ne esig-gedjen, legyen férfi, igyekezzék vétkei magá-solatát férfi kötelességei pontos teljesítése ál-tal helyrehozni.”

„Bár mit megteszek, csak Ilon bocsánatát meg tudjam nyerni, de ezt soha se érdem el, hisz annyit hibáztam ellene, érdemelt bünte-tés volna, ha ön megvetne, ha gyűlölné.”

„Ő meg fog bocsátni, jó lelke a jövő bol-dogság reményében mindent meg fog tenni.”

„Drága Ilon!” mond Aladár törtéte borulva a még mind ájulásban levő Ilon előtt. Anyagi nőm! bocsáss meg férjednek, ki elég nemtelen vala ártatlanságodban kételkedni. Irgalmas ég! ő nem szól. Margit, Geiza! segítsetek, hívjátok életre drága kincsemet, talán szavaitokat in-kább érti, mert az enyéimnek nem ismeri, hisz még mindig fűleiben vannak igaztalan szavaim. Ehbredj drága nőm, lásd bűnbánó férjed lábaid-nál várja üdvét vagy boldogtalanságát.”

„Hol vagyok?” mond az ébredező, idegen tekintettel. „Mily kedves hangokat hallék, oh! de csak álom volt mindez, édes álom! Hűs berkekben, szép ligetekben sétáltam, kis leá-nyom mellett futkosott, a melletttem cserge-dező patakban tükör-tiszta víz folyt, s beléne-zve boldog arczomat láttam: ott volt Aladárom is, a szerelem kéje mosolygott felém, a mada-rak kimondhatlan szépen énekeltek, mintha mindenik előmbé kiáltotta volna: „Boldog vagy Ilon, mert szeret Aladárodot.” Minden róza, minden virág mosolygva köszöntött, a harmat gyémántcsöppjei örömkönyökként ragyogtak. Oh! mert az egész természet örülni látszott boldogságomon. Gyönyörű álom, hová lettél? Tovább haladva, Aladár lábaimnál eszedett tölem bocsánatot. Oh! s én neki megbocsátot-tam — hogyne — mikor annyira szeret, igen

szeret. De csak álom . . . egy édes visszaemlé-kezés múltamból. Ah! akkor boldog voltam.”

„Való, drága anygal!” mond Aladár megra-gadva kezét, melyeket csókokkal halmozott, „ime, lass lábaidnál egy bűnbánó vétkest, es-küszöm! — de nem, nem esküszöm; mert azt megsejteni elég gyáva válek, igérem, s igére-tem szentül meg fogom tartani, boldoggá tesz-lek Ilon, az Isten is megsegít, annyi kint any-nyi fájdalomt okozok már neked, melyeket oly békén, kitartással türtél; — ideje, hogy már észre térve, megtudjam becsülni azon mennyi üdvöt, melyet életellenül rém ruházott a mennyei felség kegyelme. Szólj, Ilon! az égre kérlek, csak egy vigasztaló szót árva, meg-ronált lelkemnek.”

„Jer szerető karjaimba, én mindent meg-bocsátok; tudtam, meg voltam győződve szere-teted felől, s vártam kijózanultat. A zokó-gás elfojta szavait, Geiza s Margit örökö-nyeket hullattak barátaik egyesülten.”

„Most már barátim, Zöldpatakra!”

„Hozzám jöttök?” mond Geiza, „megvettem Harkányi birtokát, holnap vig lakomával szen-teljük fel új lakásomat.”

„Előbb mindenesetre Zöldpatakra kell men-nünk” monda Ilon, „hogy ölelhessem leányo-mat.”

„Arról drága barátom gondoskodtam, a kis Margit már vár minket.”

„Hanem egy akadály csakugyan van,” e-nyelge hamisan Margit, „Tornyai Arthur is ott lesz.”

„Mit bánom én, bár ki legyen is ott, csak hogy ismét boldog vagyok.”

Aladár napról-napra inkább becsülte és az imádásig szerető nejt. Feltétlenesség-gyötörte szenvedélye elmulván, a legjobb férj, leggon-dosabb édes atya vált belőle. Ilon boldog volt, mert szeretettet ösztön, minden kétely nél-

kül, semmi se zavaró családi éltöket. Midőn Aladár fiát egy leányával Geizának eljegyzé; figyelmeztette: „kedves fiam! ha boldog akarsz lenni, feltétlen ne légy, én kevésben mult, hogy az által szerencsétlenné nem lettem.”

„CSALÁD KÖNYVE.”

Ez a cime egy hasznos ismereteket és mu-ltató olvasmányokat magában foglaló irodalmi vállalatnak, a mely már harmadik éve, hogy Greguss Ágost és Hunfalvy János gondos szerkesztése mellett szép kiállítással, fizetek-ben, érdekes mellékletekkel időről-időre meg-jelenik.

Közelebből beküldetvén szerkesztőségünk-höz az idej folyam V-dik füzet (Laufer és Stollp pesti vállalkozó könyvtáros kiadványa) e vállalatot hozzá-méltólag kellene bemutatnom e lapok olvasóinak. De miután e végre most csak ípar hasábnyi tért nyertem, addig is, míg e hasznos és mulató olvasmányok tarát tüze-tesebben ismertethetném, legyen elég ez alka-lommal csupán a beküldött füzetet tartani szem előtt.

Már magában ez egy füzet is (353—448 l.) nagy nyolczadrét alakú 95 oldalon egy kis mu-ltató ismeret- és adattárnak nevezhető.

Legelől „Mahommed vallása s állama” czi-mű érdekes cikket olvasunk Ladányi Gede-on, debreczeni tanártól, a ki a történetírás terén tavaly kiadott „Világtörténelmével” lépett fel, s mint e cikkből is látszik, komoly ta-nulmányai eredményét alapos felfogás és önálló eredetiséggel tudja bemutatni.

A „litván népünne” H-től „német for-rás után” igen szép ethnographiai cikket, a melyben a litvánok szépségcsokai, dalai, regéiből érdekes fűzér nyújtatik beszélyi formában.

Fordítója azonban maga is beszélyíró, kellett volna, hogy legyen, a ki érti és érzi, hogy mennyiben szabad az eredeti dolgozat nyelv-eleti sajátosságaihoz ragaszkodni. A párbeszédek itt-ott döcögnek, nem összefüggők. A danák és regedakok áttétele (Greguss Ágost által) si-került. A német szerző, ha nem anonim, meg-érdemelte volna a megnevezést.

„Győr vára két őstroma” Naima török író szerint (1594 és 1598), nagyon becses köz-lemény Repiczky Jánostól.

Az „égi háború” (I.) Benedek Józseftől e nevezetes természeti tűnemény alapos ismerte-tését adja igazán szép és tisztán felfogható ma-gyarazattal, sikerült ábrákkal. E hasznos érte-kezés jelentékeny tanulmányokra mutat, a mi-nek hasznosítására szerző sok hivatottsággal látszik bírni.

Erre következnek „A szerencsenek” (egy köre rajzolt képpel, mely szegembábi szere-csenlaktól ábrázol) megint H-től; továbbá „a porcellánégetés feltalálása” Bajnok Antaltól; „mélységmérés zsinagógákban” (G. Gy.); „Staëlne” életrajz Vanflý-Lajostól; Egye-leg: mérgezések statisztikája Londonban; a korhany haszna, ruhaegés elleni mentőszér, Diodon, világító rovarok, Aguti, a bizcacha, a zorillo vagy budós görény, a délamerikai strucz és takács-macsónya.

Azonban, ime, csak e füzet cikkeinek rövid elősorolásával is a hasáb megcsigéjéhez értem, elannyira, hogy alig marad időm kimon-dani, hogy:

a „Család könyvé”-nek egyetlen mü-velt magyar család körében se lenne szabad hiányzani! a mint hogy remélem is, hogy Erdélyben úgy mint Magyarországon, van és lesz elég kedvelője és előfizetője.

Halmágyi S.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Bukarest, oct. 11. 1857. — Éjszaka.

T. Szerkesztő ur! Volt nekem egy kedves emlékü professzorom, kit lehetetlen elfelejtenem. S pedig azért nem, mert a mai kalmárlagban philanthropicusabb embert, mint ő, sehol sem ismertem: nem, mert mindig lelke előtt lebeg a tisztas öreg, mint emelte le őszfejről kalapját, valahányszor az istent említette; de legfőképpen azért nem, mert jós-lelke megjövendőlte s pontról-pontra bé is teljesedett, mi sorsa leendő kedves nemzetemnek az oly forma tulzott demonstratiók miatt, melyek szinte egy tized után, utánzás vagy fejelés alakjában, ma egyhete Jassyban, s ma itt Bukarestben a világ színpadán ismét előkerültek. Előtte fek-szik a jászvásári 12 portos program, mely szerint ott ma egy hete reggel kilencz ágyú lövés tudatta a lakosokkal a nagy nap fölvirradtát s mint öltözött a katonaság leg-szebb egyenruhájába, mint léptettek a me-tropolis felé, s köztök a követek és népség miként vonult fel a Te Deumra, melyet ma-ga a metropolita tartott, mint zúgott el köz-be-közbe a 101 üdvölvés, aztán átmentek az ország házába, hol föl olvastatt az ad-hoc divánt megnyitó rendelet, s mint kö-vetkeztek erre a kölcsönös tisztelgések és este a város fényes kivilágosítása s több eφέe.

Ezen jelenetek ma Bukarestben pontról-pontra ismétlődtek, csak hogy az idő az ün-nepélynek kevésbé kedvezett; mert korán reggeltől késő estig, sőt e perczig, az eső szünetlen espergett és kellemetlen hideg szél süvöltött. Hajnalban a Gyálu-spirin az ágyuk megszólaltak s aztán az utcák nem sokára megnépesültek. Ki gyalog, ki birsán templomba vagy a színház-terre, a csiz-medzsiuba vagy a chausséra sietett, meg-tekinteni a tüzijátékra tett előkészületeket, mert délelti öt órára boldog és boldogtalan ebben gyönyörködni meginvitáltatott, de része benne a rossz idő miatt senkinek nem lehetett.

E sorok írója is végezve délután egy oly szomorú kötelességet, mely után a szét-tépt szíveknek unioja csak túl a siron, egy felsőbb világban következik, sietett szét-tekinteni a roppant kerületű város főbb pontjain, mert szemmel látott tanuja kívánt lenni, miket tolla alá veendő. A színház te-rén csak hamar föl villanyozta lelkemet az oly régóta nem hallott Rákóczi-induló, melyet egy katonazenekar roppant nép-tömeg közepett játszott. A színház terén szép sorban álltak oszlopok a szél miatt csak itt ott pislogó mécsesek. Balra egész fényárban úszott egy magyar testvérünk pompás palotája. Ablakiból számtalan sár-ga-vevő és kék színű zászlócskák és kör-lámpák himbálództak, az erkélyen trans-parent, melyen két szűz, Moldva és Rou-mania czimereit tartja s körös-körül az unionisták négy jelszava írva; s benn a na-tional casino termében, az union párt vá-logatott gyülekezete vigadva. A Rákóczi elszűnt s én még egyszer körültekintve e festő események méltó jeleneten, tovább fu-rakodtam a tömeg között, remélve, hogy ily jelenetet más pontokon is látandók. Az oszlopokon kanyargó szuroklángok kelle-metlen füstje hamar magamhoz térített. Siettem a lipcei utcába, mert itt vártam legtöbbet. Csak félszemmel pillantottam a Se culul nyomdájára egy nyolczad fáklyák mellett busongó transparentjére. A Lipsz-kában roppant néptömeget találtam. A kal-márok sok színű lámpái, üdviratai, a lau-tarok (oláh czigányok) fulhasított zenéje csal-ta őket ide. Speculatio az egész, de nem valamely ügyérti lelkesedés. A kereske-dőnek sok drága kelméje van. Ott csüng-nek a lámpák megett a román ősfjedelmek arczképei, az egyesült Moldo-Roma-nia, az unio foliratu roppant sok ékszer, a Malakoff és erinolin sat. ezeknek vevőket kell esdíteni, s a Lipszán ki ily fényesen világít, lautarokat fogad boltja eleibe, a ha-zafiság köpenye alatt saját zsebét tartja fő dolognak. Menj tovább, biztatám magamat, majd ott... szebbeket fogsz látni. Hasztal-an. Egyes nagy paloták, marchand de mo-des-ok boltja imitt-amott fényesen világít-

va vigasztalják sötétben szomorkodó kör-nyékeiket. A nép mindenfelé hideg és né-ma, s az utcákra is csak azért jó ki hogy egykedvűen megbámulja a nagy palais-akat, s csendesen hömpölyög egyik utcából a másikba s együgyűen kérde, kit szemben talál: meg van-e már az unio? — Végig hallgatja nemzeti zenedarábjait, de ez őt nem lelkesíti, csak bámul rajta, tapsol egyet s ott bevégezte. Nem bír fölriadni egyked-vűségéből s megéltetni egy ily napon nem-zetét harsány hangokon, a Kárpátoktól a tengerekig. Hol nincs lelkesedés, ott kitar-tás sincs a megpróbáltatás napjaiban: pedig hol ki tartás nincs, ott az önálló nemzeti lét és nagyságról szó se lehet.

Reggel megkezdte a diván rendes ülé-seit. — A luth. templomban pedig a haldok-ló porosz király *) életben maradásáért log rendkívüli isteni tisztelet tartatni. r. l.

Kolozsvár, (vasút, börse, csata-készületek.) Arról a kolozsvári vasútról mostanában mit sem hall az ember, mint-ha a föld elnyelte volna. . . . De bárho a dolgok a mai világban oly ar canum my-sti cummal mennek is véghez, vasút nél-kül se kell ahoz semmi csodaerő, hogy a kolozsvári ember otthon ebédeljen, estve pedig Buda-Pest valamely szögleten vacsoráljon; vagy, hogy a dolog még ré-gyesebb legyen: a szíves Claudia cuk-rász-boltjában édes en oszonálhat, a tán ígért „légyott-on” megjelenhet, s mégis éppen jókor érkezik az „Buda-Pest”-hez címzett vendéglőbe az Óvár szögletén. . . . Az óvár szöglete jellemző he-lyiség; ez előtt két tizeddel, jámbor út-a-zó, az Óvár szögletén „urakat” láttál sokadozni, mert am akkor urak vol-tunk; ez előtt egy évtizeddel „katonákat”; most meg a „börse” embereit látod itt so-kadozni; régi vagy friss, egyéni vagy statuskötelevényeket, úrbéri papirokat, a váltók legesodálatosabb nemeit itt veszik, árulják, mint éppen a „Fiscus” előtt a kakas-csemegét. . . . mérgeesen foly a tra-fica vagy is mászóval, a speculatio.

De ha az ember nem zsebbel, hanem csak szemmel speculál az Óvár szögletén, egy pár hét óta majd mindennap olvashatja „ma estve Reunio;” még ha ez sokáig így megy, végre is egy reünáló-dunk, hogy csak az Ur-Isten fog elvá-laszthatni egymástól. — De, tréfa mi tréfa, hanem az avatottabb diplomáták, kik saspillantással belátják az idők fejle-ményeit, mint a chalonai táborozásban, egy bekövetkezendő „határozó” csatának látják hatalmas csiréit rejleni ebben a sok „Reunio-ban.” — Bárha a „Patrie” „La politique de la Paix” czimű cikkében megmutatni igyekszik, hogy Napoleon La-josnak sikerült a béke politikájának vég-leges és teljes diadalát aratni, minőt sem I. Napoleon, sem a restauratio, sem a ju-liusi királyság nem létesíthettek, mondjuk, mind ennek daczára, a sok reünio-ból az itteni jól értesült körökben csatát jó-solnak; az egész dolognak nem kis fon-tosságu titka ez: kolozsvári zene-művé-szek Pongrácz és Salamon ismét megváltak egymástól, mind a kettő külön zenekarnak áll az élén; mely felette je-lentékeny ténynek igen nagy orde-reje van az események fejlődésére. — Pongrácz Temesvárról hozott notabilitá-sokkal egészítette ki zenekarát, mely, tör-vény vagy visszaélésnél fogva; de, az úgy nevezett „első banda.” — Salamon meg azt mondja, hogy ötlet kell pártolni, és nem az „idegeneket”; pedig úgy halljuk, hogy az idegenek hatalmas „landerish” tudnak ám huzni, csak táncolni tudunk; a „csárdást” csak még eljárnók; de itt már Salomonnak van „doctori” rangja. — A mostani reünio a tábori készülétek, a farsáng lesz a csata ideje; majd meg-látjuk, melyik veri meg a másikat, a jel-szó lesz: Pongrácz, vagy Salamon!

Ha mindzen conjecturákat constatio-zuk, a civilisatio és humanitás érdekében a kinézések nem rosszak. . . . de a „bankó” kinézések, ezek már se-

*) Tán életben marad ezen népetől szeretett uralkodó. Szerk.

hogy sem akarják jól mondani; hanem . . . apolitikában semmi sem bizonyos... azért csak várjuk el a tényeket.

— r. f. s. —

A széki ev. ref. egyházvidékből (vége.) 2). A kepe-fizetés, több patronusok által, egészben, vagy részben meg levén csonkítva, t. esperes urnak tétetett köte-lességévé, az ilyen fizetni nem akaró pa-tronus urakat előbb felszólítani, azután pedig a nem fizetőket beperesíteni. Egy-házi igazgatásunk fő figyelmét igényli a megtagadott patronusi kepe körüli el-járás. A császári királyi magas kor-mány határozottan rendeli, az ily kepek fölhatását; mégis a jelentékeny patronu-si kepe-fizetés viszont életbe léptetésére még eddig semmi lépés sem történt az il-lelők részéről. Felroendő hiba e nagy-szerű mulasztás. Azonban, ez is egy adat arra, hogy egyh. igazgatásunk épülete várva-várja a Messiást, hogy annak újító kezei közt, a kor igényeihez alkalmazott, új alakot nyerjen.

3). Kedvetlen tárgy volt, néhány pap-társaink kegyalapítványi pénzeinek, egyik-hivatalnokunk általi elsikkasztása feletti vitalkozás.

A felsőbbség által e tárgyban kívánt ki-tisztázás rész. zsinatunkon megtörténvén, feszülten várjuk az egyh. felsőbbség vég-határozatát. — Bárne csalódnánk reményünk-ben! Bár lenne figyelembe véve egyház-vidékünk e miatti feszült állása!

4). Egyházvidéki könyvtárt is alapítot-tunk, egyházi irodalmunk újabb termékei megszerzése végett. Egyházi irodalmunk újabb mozzanatai bámulatos előtérbe nyo-multak, és folytonosan hasznosnál-hasz-nosabb művek jelennek meg, melyeket egyes pap, minden jó szándék mellett sem képes megszerezni. E tehetség-hiányon az egyesülés által kívánván segíteni, egy-házvidéki könyvtárunk megalakult Széken, felsőbb megerősítés mellett.

Csekély még ez új könyvtár alapja, de a közrészvét azt naponként nevelheti, s idővel nélkülözhetetlen könyvtárrá ala-kíthatja. Karoljuk fel ezen egyszersmind nemzeti intézvény ügyét, ha szereljük hazánkat. — Alapítson minden egyh.vidék ily könyvtárakat, és használják azokat mi-nél többen. — Így aztán lenni fog tekin-télye a papságnak, mint volt hajdan; akkor nem fogunk azon panaszkodni, hogy a pa-tronus ur nem kínál meg illő helylyel, és nem méltányol eléggé. A tekintélyek kora lejárván, mindenki csak annyi előnyre szá-míthat, mennyit érdemei által vívhat ki. — E végre miveljük magunkat, barátokozunk meg az újabb kor eszmájével, s higyük el, a pap senki által se fog lenézetni, sőt ke-resett tagjává válik a mivelt köröknek. Fa-lun pedig nélkülözhetetlen társalgója leendő, az oda huzódott intelligentiának. Előretö-rekvés elővissz bennünket.

5). Oskoláink körül is intézkedtünk. — A körlelkészek jelentéseiből sok hi-ányt fedeztünk fel a tanítók, szülők, és helybeli lelkészekben, méltánylandólag sőt a körlelkészek se elég jártak el ez új tis-tókben. — Jövőre névze tán több sikere lesz az újabb rendelkezéseknek. O tani-tók! töletek a nemzet sokat vár, — drága kincs van kezeitek közé letéve, — legye-tek a nemzetiség emissariusai, hogy a nemzet halálját kiérdemelhesse! Ti pe-dig paptársaim! oskola felügyelői fírad-ságtokért ne várjatok jutalmat, eléged-jetek meg azon édes öntudattal, mely szár-mozni fog abból, hogy nemzetiségünk vi-rágoztatására ez uton is befolytatok. Virá-goztassuk oskoláinkat. Az oskolákban sok nemzeti erő fekszik! Mihály Endre.

KOLOZSVÁRI NAPLO

* Ha jól értesültünk, azon kolozsvári szekeresek, a kik a híressé vált Serbán rablót szállították, a napokban hozattak be Szolnok-ról csendőrök által az itteni büntető törvény-székhez.

* A kolozsvári szőlőhegyekbeni szürettről nem sok mondanivalónk van. A ne-mes tanács erre névze az idén nem igen tűzött ki határidőt; sőt kimondta, hogy a kinek a mi-

kor és a hol tetszik, ott és akkor szüretel. Es-ténként színes rüppentyűk, a melyek ragyogva és patogva szállanak fel a magas, hideg leve-gőbe, kaczerkódva jelentik, hogy ott a sava-nyu terméshez jó képet vágó polgárok éneklék, kétséggel, Czanyuga ur ama híressé vált da-lát: „Szép dolog a szőlőszedés, mulatsághoz hasonló.” Akár mit mond is a kaján-ság, ez nagyon becsületes, ártatlan egy nótá; de any-nyi bizonyos, hogy a kolozsvári szőlőhegyek hajdanában (csak ez előtt 10 esztendővel is) vi-gább, büszkébb, erélyesebb daloktól viszhan-goztak. Hej, nem nem úgy van most, mint volt régen, nem az a nap sít az égen! s e mai szomorú időkben esoda, hogy még annyi vi-dámság is tapasztalható, a mennyi elég arra, hogy elmondhassuk: imé, a kolozsvári szőlő-ken, úgy látszik, vigan szüretelnek.

— A tagosítás szép haladását írják az Oest. Zeit.-nak Veszprémmegyéből, hol Técs és Jaszt helységben tagosítani akarnak, az eny-nyíngi kerületben szinte minden helységek ta-gosítvá, a Veszprémiben 14 helység részint elküldönítve, részint tagosítva, 18 be van je-lentve mint tagosítandó, s 7 tagosítatlan. A devecseri kerületben 22 helység tagosítva van már, 6 tagosítás alatt áll, 12 tagosítatlan. A czi-rezi kerületben 14 helység tagosítási tárgya-lás alatt áll, 24 még nincs. Végre a pápai ke-rületben 19 helység már tagosítva, 12 tagosi-tás alatt, s 19 még tagosítatlan. Mikor fogunk mi Erdély akarmelyik kerületének nemzelgaz-dászati ébredéséről ily öröndetes hírrel szol-gálgatni az olvasó világnak?

— A Wanderer 477 száma Y.—Z. jegyű munkatársunknak a dunai fejedelemségekkel kereskedésről, lapunkban közreadott cikkét ügyes fordításban hozza.

* A szolnok-debreczeni vonalon mind sürűbben járnak a mozdonyok. Az indóházak Debreczenben úgy, mint N. Váradon az indó-házak fedél alatt vannak. Január i-jéig a szol-nok-debreczeni vaspálya bizonyosan át lesz ad-va a közlekedésnek. A szolnok-nagyvárad-i jö-vő év május 1-jén fog megnyitni. A sinek már egész Mező-Keresztésig (2 mf. N. Váradtól) le-vannak rakva. A n.-várad-i indóház impo-ant nagysága és építészeti jelessége által lép meg a nézőt.

* A „Siecle” czimű, igen olvasott francia lapban egy cikk olvasható a szabad dunagőzhajózásra vonatkozó, a melyben Erdélyt egy említették, mint a Duna „jobb” part-ján fekvő, Ausztriától egészen független or-szág. Szép!

* Környei János Humboldt Vilmosnak egy barátjához írt „Levelei”-t fordítja Hum-boldt Vilmos a természetudományok Nesztorá-nak, Humboldt Sándornak testvére, oly nagy a maga terén, mint emez! E levelek nem va-lamely tudományra vonatkoznak, nem is sze-relmiek, de a léleknek annyi kincsét rejtik ma-gukben, mint kevés más munka. Előfizetési ára 3 pft.

* Brassai Sámuel „Algebrai gya-korlat-könyve,” írja a P. N. második oleső kiadásban jelenik meg Ráth Mór-nál. Ha csak azon egy ok volna is e könyv iránt való figye-lémbresztésre, hogy a maga nemében irodal-munkban egyetlen, megérdemléné a szót. A könyvet azonban ajánlja egyeb is: a külföldi-ek — legalább a németek közt — nem isme-rünk egy gyakorlati könyvet is, a mely egysze-rűség, fokozatos elrendezés tekintetében a fenn-írt könyvvel versenyezhetne. E könyvet külö-nösen ajánlja az, hogy a gyakorlatiaságnak az elméleti tiszta fogalmak szolgálmai alapjául, s az elmélet nincs benne háttérbe szorítva.

— A derék Császár Ferencz által szerkesz-tett Divatcsarnok a jövő január 1-jén kezdve he-tenként egyszer fog megjelenni másfél íven, hozván havanként két műmellékletet, u. n. egy „valódi párizsi elegans divatképet, és egy nő-munka mintarajzot, továbbá megküldi a szer-kesztő előfizetőnek az ősképcsarnokból egy arczképet, Nápolyi Johanna czimű regénynek egy példányát, csinos fali vagy asztali naptárt holgyek számára 1858-ra, még pedig a nap-tárt minden, a regényt csak a fél és egész éves előfizetőnek az ősképcsarnok is pedig csak azoknak, kik az egész éves át előfizetői fognak lenni, ha szintén a pénzt fél vagy né-gyed évenként küldik be. Előfizetési ár lesz e-gész évre 8, félévre 4, évnegyedre 2 pft.

KÜLFÖLD.

— Olaszország. Carrarában za-vargások voltak; a hivatalos „Messa-gere Modenese” most a következő rész-leket közli ez eseményekről: „A hely-őrség egy nagy részének az ősi hadgya-korlatok végteli kivonulása alkalmával tet-szett az elégedetlenségnek mult hó 27-kén néhány katonát a színházban bántalmazni s minden tartózkodás nélkül utalutakat feje-zni ki a katonaság ellen. A kihívások czi-vakodásra vezettek, melyben egy katona s néhány polgár könnyű sebet kapott; úgy látszik, hogy a sebesítések szántsándék-kal történtek, mivel az elfogottaknak egyi-

ke, ugyanazon pillanatban, melyben elfogatott, egy gyilkot ejtett el, melylyel el volt látva. Meglehet, hogy a hadcsapat mérsékeltségét gyengeségnek tartották, mivel az erre következő nap délutáni óráiban ujjal egy rendkívüli borzasztó tett követetett el. Három, a tartaléksereghez tartozó egyén, Ribolini őrmester és Zeni és Rochi katonák, Carrara közelében, a gragnanai úton, csekély távolságra lakóházaiktól, fegyvertelenül állottak, midőn hét ismeretes semmirekellő a városból és annak vidékéről, kik Carrarát délutáni négy órakor hagyták el, a fegyverteleneket, minden szóváltás nélkül, hirtelen megrohanta s kövekkel és gyilkokkal halálosan megsebesítette a nélkül, hogy e szerencsétlenek egyiké anyjának és nejének jaja kiáltására hallgattak volna; a nő bátorsága, melylyel férjét megmenteni törekedett, szintén mit sem segített. Két katona a hely színén halva maradt, a harmadik még két napig élt s az igazság kezébe került gyilkosok egyikét megismerte: a többi öt gonoszlevő Piemontba menekült, hol azonban elfogattak. Kiadatásuk a fennálló szerződések értelme szerint követeltetik; a büntetések egyikét még nem sikerült föltálatni.

— Törökország. A „N. Pr. Ztg.“ ezt írja az ozmanok fenyegető hangulatáról: „Nemcsak Indiában fog fegyvert a mohamedanizmus. Ugy hisszük jól vagyunk értesülve, midőn azt írjuk, hogy a fegyverkereskedés soha sem virágzott úgy mint most Levante minden városában. Minden kisázsiai, syriai, egyiptomi városban a keresztények azt látják, hogy a mohamedán most semmire se ügyekszik annyira, mint hogy magát fegyverrel lássa el. Lüttich és Birmingham kereskedőinek valódiszüretjök van. A fegyverboltok és bazárok soha ki nem ürülnek;

a hajók fegyver-szállítmányai mind elkelnek, mielőtt partot érnek. A legaggasztóbb szellem uralkodik, valahol csak a keresztények túlnyomó mohamedán lakosság közt élnek. A mi Kalkuttában az indiai kormányzó szemelattára történik, ugyanazt látják a keresztény consulok Smyrnában, Acreben, Alexandriában sat. A legbékésebb fegyvertől elszakított keletiek is most revolverekkel, s a városiak is fegyvert szereznek. Valamint az angol Mirutban, a lázadás kitörésének előestéjén nem kapott egyes feleletet kérdésre, ugy most a török, syriai és egyiptomi nem mondja meg, miért vásárol fegyvereket.“

— Az angol missio-egylet kiadta az iránti nézetét, hogy mi lon eddig elmulasztva Indiában a keresztény vallást illetőleg, s mi lenne ezután teendő annak az ottani népek közti terjesztésére.

„Isten ítélte — mond e nyílt irat — ránehezedett Angliára; nemzeti becsülete meggyalázva, asszonyai, és gyermekei borzasztóan lemeszárolva. Miért? mert Anglia csaknem egy századon keresztül csak földi jólétéről gondoskodik Indiának, de annak a kereszt. vallásai térítéséről kevés gondoskodott. E közönynek immár végét kell szakasztani. A kormány éreztette nyíltan az indusokkal, hogy keresztény kormány, de biztosítsa egyszerűen arról is, hogy semmi térítő kísérleteket nem akar tenni erőszakkal, vagy vesztegetéssel. Türelmes legyen jövőben is a kormány, de nem kell túrnie bárbar szokásokat, rendszabásokat, melyek a vallás palástja alatt, gnyűt üznek az erkölcsiességgel. Történt már egy s más e tekintetben (özvegy-égetés, gyermekgyilkolás elleni tilalmak), de sok teendő marad még hátra. sat.

— Az East-India House sept. 9-kéről Calcuttaból érkezett sürgönyéből kiemel-

jük a következőket: A 90-dik ezred s egy új 9 fontos üteg, össz. 1270 ember sept. 3. vagy 4-kén Allahabadba érkezett, 600 ember s a tüzérség azonnal Cawnporeba indult; Outram tábornok a hátralevő gyalogsággal 5-kén éjjel utána megy. 11- vagy 12-kén remél Havellockkal találkozhatni s utasítást intézett az utóbbihoz, hogy addig álljon készen a folyamoni átkelésre. A Lucknowi őrségnek tudtára adták, hogy végsőig védje magát s bizton hisszük most már, hogy sept. közepéig föl lesz mentve Lucknow. A pendzsabi csapatok megérkeztek a delhii táborba s azóta mintegy 2600 főnyi kasmiri segédhad van utban a brit táborba. A pendzsabi főbiztos számítása szerint még sept. közepé előtt legalább 15,000 főnyire szaporodik az angol sereg. — „Mig az ellen-ség csapatai mindenütt leolvadnak, folyvást növekszik az angol haderő. Ide járul, hogy a hindu és mohamedán nem szeretik egymást; hogy kiáltványukban a lázadók a nyomorult múlttörténetiánál egyéb indokot nem tudtak felhozni; hogy a lázadók-nak Nena Sahibon kívül nincs vezérök, nincs semmi összefogó hadműködési tervek. S ha akadna is hadvezérök, nem volna serege hosszas ideig. Sehol sem áll a brit sereg a néppel harcban. A sepyok sem általán meg nyílt csatában az angol haderő előtt. Így szövi tovább az újabb tudósítások következtében okoskodásait a Times.

— Sz. Pétervári levelezések arról kezdenek beszélni, hogy Oroszország maholnap eskülszökeket, s ügyvédek fog kapni, s hogy a kormány teljes erejéből dolgozik a tisztviselők megvesztegetésének kevesbitésén, s e szép törekvésében élénken pártolja az összes sajtó, a mely leplezetlenül tárgyalja ezen oroszországi ó-rszat. Az „Independence“-nak egy oroszországi levelezője beszéli, miképp

a napokban egyik barátját alighogy el nem fogták, mivel egy iroda-főnökhez egy 25 rubeles bankóval közelített, oly czélból, hogy az ügyet-menet útját egy kissé megkenje. „Gonosz egy állapot, ugy mond panaszkodva, az ember nem tudja már, hol és kihez lehet valamit adni.“

UJ POSTA.

— Hamburg, oct. 15. A kamatláb ma 9%-ra emellett.

— Páris, oct. 15. Ausztria képviselője a szervezési bizottmányánál Prokesch báróhoz kimerítő tudósítást küldött a diván választásáról, melyben ezek szabálytalan volt amutatattak ki. A sztambuli ausztriai követ ezen jelentést a Kapu elé terjeszté, mely azt hasonlókép a párisi congressus elé fogja terjesztetni.

— Bécs. Eppen most terjed a hír, hogy Hübner báró, ausztriai követ, sürgönyöket kapott, melyek őt Bécsbe szólítják valami fontos ügyben.

— Spanyolországi tudósítások szerint, ott nyugtalanságok kitörésétől tartanak.

— Madrid, Admero admiral a miniszeri tanács elnökévé és hadügyi miniszterré nevezetett, a többi miniszteriumok ideiglen az illető állami altikárok által vezettetnek.

Sajtó hírad. Közelebbi számunk főcíkjében 556 l. 3-dik hasáb 33 l. „vele élt“ helyett bele élt. Ugyanazon lap 4. has. végső sorában „angol birtokos“ h. „angol biztos.“ A társaság levő versezet 6. hasábján „A sötét arca“ h. „Az a sötét arca“ — s a következő sorban „fényes arca“ h. „Fényes lángjától“ sat. Hasolón a 3-dik hasábján alulról a 2-dik sorban „de én megöszültem“ h. „de én megöszültem“ olvasandó.

Bécsi börze. October 17-dikén. Erd. urbéri papir 77 1/2. Magyar urbéri papir 77 1/2. Nemzeti kölcsön 81 1/2. Arany darabja 4 fr. 57 1/2 kr. Ezüst 57 1/2.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A közdi-vásárhelyi cs. k. járás-hivatal f. é. oct. 7-ről 5872 sz. a pályázatot hirdet a polyáni és belfalvi költség-jegyzői állomásra 300 eft. évi fizetéssel. A szabályszerű kérvények beadandók oda f. é. nov. 10-éig.

A dévai cs. k. járás-hivatal mint törv. szék f. é. sept. 29-ről 2751 sz. a. tudatja, hogy Komlósi Rózália elfoglalt 452 számú házát és kertjét évan egy szántófölddel egy tt. Komlósi Rachelnek tartozó 1500 váltó ft. erejéig, f. é. nov. 4-kén és dec. 7-kén d. e. 9. korahely szinén el fogják adni.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8614 sz. a. tudatja, hogy Jakab Imrének ballai birtoka után 247 eft. 17 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. novemb. 30-kaig. Tárgyalása 1858 február 6-kán d. u. 3-kor.

A k. fejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 21-ről 3029 sz. a. tudatja, hogy esomaközi Nagy Eleknek örököseinek m. gezei és nyirmezői birtokuk után 718 eft. 7 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 5-éig. Tárgyalása 1858 február 9-kén d. e. 9-kor.

A k. fejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 21-ről 3031 sz. a. tudatja, hogy gróf Eszterházy Alajosnak obrátsai, mihálcfalvi és sz.-imrei birtoka után 1782 eft. 25 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 5-éig. Tárgyalása 1858

február 9-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 17-ről 8616 sz. a. tudatja, hogy Kis Zsuzsanna Ferencz Simulénének és Kis József Deák ndrásnének argyasi és nyirmezői birtoka után 451 eft. 22 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-kaig. Tárgyalása 1858 február 8-kán d. u. 3-kor.

A k. fejérvár-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 21-ről 3031 sz. a. tudatja, hogy gróf Eszterházy Alajosnak sárdibirtoka után 2835 eft. 9 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 5-ig. Tárgyalása 1858 február 9-kén d. e. 9-kor.

A m.-vásárhely-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 11-ről 5103 sz. a. tudatja, hogy Gyárfás Eleknek borzsi, d. sz.-mártoni és laczködi birtoka után 1466 eft. 56 1/2 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 5-éig. Tárgyalása 1858

dók f. é. decemb. 15-éig. Tárgyalása 1858 február 15-kén d. e. 9-kor.

A szászváros (Broos)-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 11-ről 3338 sz. a. tudatja, hogy 1) örök Károliina Hollaki N. -nének acsuai birtoka után 8000 eft. 41 kr. 2) ... szászanna Rib. czei ... -nének tamasesdi és almás sziselyi birtoka után 175 eft. 18 1/2 kr. 3) Kendere-si Farkasnak livadzeli, seréki és rusori birtoka után 10,826 eft. 10 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 15-éig. Tárgyalása 1858 január 27-kén d. e. 9-kor.

A brassó-megyei cs. k. törv. szék f. é. sept. 23-dikáról 5608 sz. a. tudatja, hogy Luczai Rózália Csorba Ferenczének luczai birtoka után 116 eft. 47 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. nov. 30-kaig. Tárgyalása 1858 február 12-kén d. e. 10-kor.

ezüst forint bántpénzt kötelesek letenni. Az árverés többi feltételi a Szamosujvárvárosi Tanácsnál és a radnóthi cs. kir. tek.-járás hivatalnál előre is megtudhatók. Szamosujvárt, oct. 6-kán 1857.

A Tanács.

(275) Adrm. 1823. 1857.

Árverési hirdetmény.

Mely szerint a cs. kir. mag. helytartóságnak 1857-dik évi aug. 20-ról 12016 szám alatt kelt

(1—3)

leirata következtében a szamos ujjvári ugy nevezett Karácsonyi-fele szegények intézete tulajdonához tartozó, s az érdekelt intézet részére még 1839-ben Besztercezi János urtól exequált, a radnóthi-járáásban kebelezett oláh-sályi és csapói rész jószág, mely az oláh-sályi határban két darab áldodialis erdőből és 3 darab szántó földből,

a csapói határban pedig egy darab szántó és egy darab kaszálóból áll, s melynek kiterjedése 23 hold és 1470 □ öl tejedelmű, folyó 1857-dik évi nov. 15-kén délelőtti 10 órakor Radnóthon a cs. kir. tek.-járás hivatal épületében tartandó köz-árverés után örök áron eladatik. Az árveréshez hozzá szállani akarok 120

MAGÁN HIRDETÉSEK.

Cs. k. kiválts.

Anatherin szájvíz.
POPP G. J.

gyakorlati fogorvostól Bécsben, a várban Goldschmied-utca 604 szám alatt.

E szájvíz hasznossága mellett 1000-nél több bizonyítvány szól a legjelesb tekintélyektől, valamint a naponként emelkedő fogyasztás is, mely a birodalomban szinte 200 rakárt tett szükségessé, a t bizonyítja, hogy e szernél, a száj minden betegségekben, jobb nincs. Minden üvegeskének hasonló alakja van, mint az itt álló kicsinyített rajzolat, és saját pecsétlemmel van ellátva. Minden rakárt köteles egy üveg szájvizet csak 1 f. 20 pkrón árulni.

Kapható e szájvíz

Kolozsvártt Wolff J. gyógyszerész, Beszterczén Dietrich Samuel, Brassóban Kinn és Klokner, Fejérvártt C. M. Megay, N. Szebenben Zöhrer és A. Popp, Segesvártt J. B. Misselbacher, M. Vásárhelyt J. D. Fogarassy, Szász-Régenben Dietrich és Wachmer, Szászvároson J. F. Leonhard, Tordán Wolff Gábor uraknál.

Bizonyítvány.

Felhíva érzem magam a Popp, bécsi fogorvos urtól feltálatl Anatherin szájvizet mindenki-nek ajánlani, a ki foghus-vérzesten szenved vagy rossz fogai vannak, minthogy magam is használtam s valóban a legjobb hatását tapasztaltam. — Znaim, jun. 1854.

Walter János s. k. polgár Znaimban.

(241)

STEIN JÁNOSNál Kolozsvártt és WITTICH JÓZSEFNél Maros-vásárhelyt kapható:

GALGOCZI KÁROLY, Mezei-gazda, népszerű gyám és vezérkönyv a mostani viszonyokhoz alkalmazva füze . . . 1 ft. —
TÓTH LÖRÍ CZ, gyakorlati útmutató urbéri ügyekben füze . . . 2 ft. —
LAUKA GUSZTÁV, A vidék társas életi szin- és arnyajzok 2 köt. . . 1 ft. 10.
FÉNYES ELEK, Az ausztriai birodalom Statistikája és földrajzi leírása. 4 ft. —
1 kötet füze . . . 4 ft. —
MÓRITZ RITTER v. Ostrow. Lexikon der politischen Gesetze des Kaiserthums Oesterreich . . . 5 ft. —
MIKÓ IMRE gróf, Erdély történelmi adatok. 2. kötet füze . . . 3 ft. —
KEMÉNY GÁBOR báró. A nemzetek fejlődéséről 1. köt. füze . . . 1 ft. —
IRINYI JÓZSEF. Dicső napok 3 köt. . . 2 ft. 30.

EREDETI HALOTTI IMÁK.

előfordulni szokott alkalmak- és esetekre.

Irta **MEDGYES LAJOS.** Ára 1 ft. pp.

(272)

Kiadó szállás.

A külső-magyar utcazi 21-dik szám alatti Radnótfai háznál az emeletben, egy 8 szoba, konyha, hű, pince, kocsiszin, alatt az udvarra nyíló 2 szoba és kamarából álló szállás bérbe kiadó mostantól 1858 sept. 29-éig. Kiadha ók együtt, akár két vagy három osztályban. Értekezhetni eziránt belső-közép utcában, báró Bánffy Dániellel.

(274)

Hidelvén Nagy-utcában 287 sz. alatt, akár pedig az azon házzal szembe lévő kőmáli szőlő-hegybeni birtokán az irt háztulajdonosnak, a hiedeg által el nem romlott szép állani való szőlő, akár gerezd, (fürt) akár pedig kosár számra eladó, folyó hó 23-kán és 24-kén.

(2—2)

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.